

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาชาติและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากโลกในยุคโลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ ปรับตัวและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับ ความท้าทายจากปัญหาโลกปัจจุบัน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่อง ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง จะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อทำให้อัตลักษณ์ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหาและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนและพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรมคุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข (ปราณี ฐิติกิตต์, 2551, หน้า 63) ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาไว้ในมาตรา 49 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษา โดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ นอกจากนี้ตามมาตรา 80 ยังได้ระบุไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรมดังต่อไปนี้ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียน มีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่น

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมและสนับสนุน การกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพ การศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 15-23) สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 3)

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งนี้เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า คำนำ) การศึกษาจึงเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของคนให้สามารถพัฒนาศักยภาพที่มีได้อย่างเต็มความสามารถ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา แสวงหาเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีจริยธรรม คุณธรรม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมเป็นไปอย่างปกติสุข แนวทางการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเอง และเต็มตามศักยภาพ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทาเป็น รักการอ่าน

และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 8 - 9)

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบมีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง มีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถมีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดที่สถานศึกษา ต้องคำนึงตลอดเวลา ไม่ว่าจะคิดทำกิจกรรมใด หรือโครงการใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องได้รับผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, หน้า 2)

นอกจากนี้การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไก ที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบมีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง มีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถมีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด

ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดที่สถานศึกษา ต้องคำนึงตลอดเวลา ไม่ว่าจะคิดทำกิจกรรมใด หรือโครงการใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องได้รับผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, หน้า 2)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละหลักสูตรเพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างมีคุณภาพ และเต็มศักยภาพของบุคคล โดยมีสถานศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง จำนวน 33,158 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชนหรือสมศ.) จำนวน 27,447 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.78 ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. จำนวน 5,711 แห่ง ซึ่งสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองแต่ได้รับข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนาและดำเนินการตามระบบประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบครบวงจรและต่อเนื่อง โดยนำผลการประเมินภายนอกและภายในมาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.), 2553, หน้า 20)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีสถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษา มีสถานศึกษา สังกัดจำนวน 243 โรงเรียน ประกอบด้วยสถานศึกษาเปิดสอนระดับอนุบาล 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 185 โรงเรียน เปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 1 โรงเรียน เปิดสอนระดับ อนุบาล 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 57 โรงเรียน ได้รับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสอง ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการทำประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง (พ.ศ. 2549 – 2553) สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2552 พบว่าสถานศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอก จำนวน 243 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการประเมินได้ในระดับ พอใช้ถึงดีมาก ส่วนระดับปรับปรุง ไม่มี โดยผลการประเมินสถานศึกษา ได้ระดับคุณภาพระดับ พอใช้ จำนวน 28 โรงเรียน ร้อยละ 11.52

ได้ระดับคุณภาพระดับ ดี จำนวน 214 โรงเรียน ร้อยละ 88.07 และได้ระดับคุณภาพดีมาก จำนวน 1 โรงเรียน ร้อยละ 0.41 นอกจากนี้การรับรองมาตรฐานการศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอกสำนักงานรับรองมาตรฐานได้ประกาศรับรอง จำนวน 161 โรงเรียน ร้อยละ 66.26 และไม่ได้รับการรับรอง จำนวน 82 โรงเรียน ร้อยละ 33.74 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, 2555) นอกจากนี้ได้รับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสาม (พ.ศ. 2554) ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการทำประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554) สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2557 พบว่าสถานศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอก จำนวน 35 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.40 ผลการประเมินมาตรฐานระดับปฐมวัย ได้ระดับคุณภาพระดับ ดี จำนวน 31 โรงเรียน ร้อยละ 88.57 ได้ระดับคุณภาพระดับดีมาก จำนวน 4 โรงเรียน ร้อยละ 11.43 ส่วนระดับคุณภาพระดับพอใช้ ไม่มี ส่วนผลการประเมินมาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระดับคุณภาพระดับ พอใช้ จำนวน 4 โรงเรียน ร้อยละ 11.43 ระดับคุณภาพระดับ ดี จำนวน 30 โรงเรียน ร้อยละ 85.71 ระดับคุณภาพระดับ ดีมาก จำนวน 1 โรงเรียน ร้อยละ 2.86 การรับรองมาตรฐานการศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอกสำนักงานรับรองมาตรฐานได้ประกาศรับรอง จำนวน 28 โรงเรียน ร้อยละ 80.00 และไม่ได้รับการรับรอง จำนวน 7 โรงเรียน ร้อยละ 20.00 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, 2555, ไม่ปรากฏเลขหน้า)

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ส่งเสริมการประกันคุณภาพให้กับโรงเรียนในสังกัดให้สูงขึ้น สาเหตุสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ประสบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งขาดแคลนงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และมาตรฐานการศึกษา หรืออาจเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2555, หน้า 1)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร ว่ามีสภาพการดำเนินการ มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ และผลสำเร็จในการดำเนินการอยู่ในระดับใด เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนและเขตอำเภอ มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และมีปัญหาแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่หน่วยงานต้นสังกัด ในการวางแผนหาแนวทางสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น และสามารถสนองนโยบายการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาในการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหารอยู่ในระดับใด
2. สภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. สภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. สภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนต่างเขตอำเภอ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

5. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้ เพื่อศึกษา
การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาครและมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพ
ภายในของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และประธาน
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกัน
คุณภาพภายในของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และ
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร

3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกัน
คุณภาพภายในของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และ
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกัน
คุณภาพภายในของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และ
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามเขตอำเภอ

5. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีสภาพอยู่ในระดับมาก มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก

2. สภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร แตกต่างกัน

3. สภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

4. สภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่อยู่ในเขตอำเภอ แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ข้าราชการครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งจะ เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับโรงเรียนที่ใช้ในการพัฒนางานประกันคุณภาพภายใน

2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

3. เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2557 รวมจำนวน 243 โรงเรียน แยกเป็นผู้บริหาร จำนวน 243 คน ครูผู้รับผิดชอบ จำนวน 243 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,516 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 243 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2557 โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเคร็ชชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 332 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 83 คน ครูผู้รับผิดชอบ จำนวน 83 คน ครูผู้สอนจำนวน 83 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 83 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามกรอบแนวคิดของกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 26) ดังนี้

2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่ง

คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

- 2.3 การจักระบบบริหารและสารสนเทศ
- 2.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 2.5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 2.6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 2.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
- 2.8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 ตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.1.2 ครูผู้รับผิดชอบ

3.1.1.3 ครูผู้สอน

3.1.1.4 ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 301 คน

3.1.2.2 ขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121-300 คน

3.1.2.3 ขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1-120 คน

3.1.3 เขตอำเภอ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษามุกดาหาร ประกอบไปด้วย 7 อำเภอ ดังนี้

3.1.3.1 อำเภอเมืองมุกดาหาร

3.1.3.2 อำเภอนิคมน้ำอ้อย

3.1.3.3 อำเภอหว้านใหญ่

3.1.3.4 อำเภอหนองสูง

3.1.3.5 อำเภอดำชะอี

ขึ้นไป

คน

3.1.3.6 อำเภอดอนตาล

3.1.3.7 อำเภอดงหลวง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

สภาพ ปัญหา และผลสำเร็จการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ตามกรอบแนวคิดของของกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 26) ดังนี้

3.2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3.2.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3.2.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

3.2.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ

สถานศึกษา

3.2.5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

3.2.6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐาน

การศึกษาของสถานศึกษา

3.2.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมิน

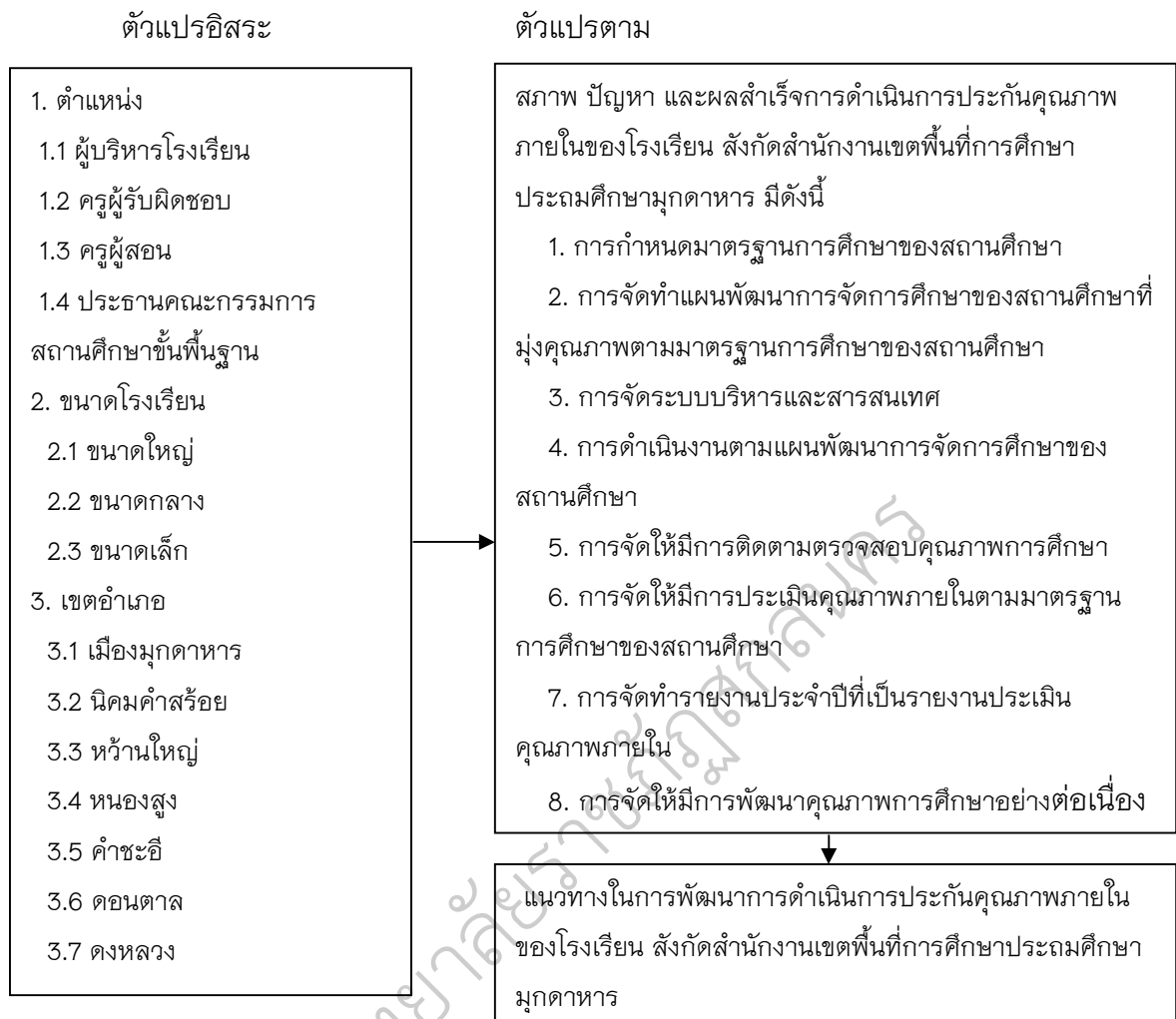
คุณภาพ

ภายใน

3.2.8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบุคลากรทุกคนต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้เห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตาม กรอบแนวคิดและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 26) ที่กำหนดให้ทุกโรงเรียนเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดขั้นตอนของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน หมายถึง กระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของโรงเรียนที่มีแผนงาน กิจกรรมการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพที่เป็นระบบสะท้อนถึงควมมีคุณภาพ โดยโรงเรียนร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการประเมินตนเองจากภาพในโรงเรียน โดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วย 8

องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพอันพึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบการประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา

1.2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนแม่บทในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการวางแผนและทำพันธสัญญาร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในระยะที่กำหนด

1.3 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานภายในสถานศึกษาที่เอื้อและสอดคล้องกับศักยภาพของสถานศึกษาและการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศภายในสถานศึกษาที่ถูกต้องเพียงพอและเป็นปัจจุบันเหมาะสมกับภารกิจในการประกันคุณภาพการศึกษา

1.4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการดำเนินกิจกรรมตามแผน โครงการ กิจกรรมตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของผู้บริหาร บุคลากรภายในสถานศึกษาและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยมีการควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศจากผู้บริหารหรือผู้ที่รับผิดชอบ ตั้งแต่เริ่มแผนงาน โครงการกิจกรรมสิ้นสุดแผนงาน โครงการ กิจกรรม

1.5 จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษา สังเคราะห์ รวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงาน การประเมินสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

1.6 จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อคุณภาพตามตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานของสถานศึกษา

1.7 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน หมายถึง การนำผลจากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษาในช่วงก่อนการดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการ และหลังการดำเนินการ มาปรับปรุงพัฒนาและรักษาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.8 จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การนำผลจากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษาในช่วงของ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ มาปรับปรุงพัฒนาและรักษาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ตามระบบประกันคุณภาพภายใน

3. ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง อุปสรรคหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดเหตุขัดข้อง ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

4. ผลสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

5. ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นดังนี้

5.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาราชการแทนตำแหน่งโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

5.2 ครูผู้รับผิดชอบ หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 1 คน

5.3 ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

5.4 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้ที่เป็นหัวหน้า ตัวแทนประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาศึกษามุกดาหาร

6. ขนาดโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาและขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษามุกดาหาร แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

6.1 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 301 คน ขึ้นไป

6.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121-300 คน

6.3 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1-120 คน

7. เขตอำเภอ หมายถึง เขตอำเภอที่ตั้งของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษามุกดาหารจำนวน 7 อำเภอ ดังนี้

7.1 อำเภอเมืองมุกดาหาร

7.2 อำเภอนิคมน้ำอ้อย

7.3 อำเภอหว้านใหญ่

7.4 อำเภอหนองสูง

7.5 อำเภอคำชะอี

7.6 อำเภอดอนตาล

7.7 อำเภอดงหลวง

8. แนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน หมายถึง การนำเอาผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ที่มีผลสำเร็จต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม มาร่างเป็นการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ให้ข้อคิดเห็นเพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในโรงเรียนต่อไป